

JOAN-DANIEL BEZSONOFF

LES SET VIDES D'UN GAT RUS

L'AVENÇ

LES SET VIDES D'UN GAT RUS

L'AVENÇ

Joan-Daniel Bezsonoff

LES SET VIDES D'UN GAT RUS

UNA EDUCACIÓ FRANCESA — LES MEUES UNIVERSITATS —
EL FILL DEL CORONEL — LA JAVANESA

L'AVENÇ
Barcelona
2019

Barcelona, setembre de 2019
© del text, Joan-Daniel Bezsonoff, 2019, per mediació de MB Agencia Literaria, S.L.
© d'aquesta edició, L'Avenç, S.L., 2019
Passeig de Sant Joan, 26, 2n 1a
08010 Barcelona
Telèfon: 93 245 79 21 Fax: 93 265 44 16
www.lavenc.cat
www.ellsllibresdelavenc.cat
www.llegirencatala.cat

Es reserven tots els drets.
Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada
amb l'autorització dels seus titulars, amb excepció prevista per la llei.
Adreci's a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics)
si necessita reproduir algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 93 272 04 47).

L'Avenç forma part de l'Associació d'Editorials Independents Llegir en Català.

Disseny i composició: L'Avenç

BIC: FA, BM, IDDF, 2ADC, 3JM
ISBN: 978-84-16853-34-2
Ref. AVENI13
Dipòsit legal: B 17059-2019
Imprès per a Gràfiques 92

TAULA

Pròleg 9

UNA EDUCACIÓ FRANCESA 11

Pròleg, 13. L'Algèria francesa, 15. L'anglès, 17. El barracar, 21. Biblioteques, 23. Biologia, 25. Briançon, 27. Les meues cambres, 29. La cançó, 31. Les cantarelles, 34. El castellà, 36. Els castells, 40. El català, 42. El cinematògraf, 44. Els diccionaris, 46. Diaris, 48. La dolçor de viure, 50. Esbarjos, 53. Les meues escoles, 55. Escoltisme, 58. Espionatge, 61. Festes, 63. *De philosophia*, 66. França, 70. El francès, 72. Els francòfons, 75. Els gats, 77. *De Germania*, 79. Història, 82. Jocs, 85. La *khâgne*, 89. *De latina lingua*, 93. *De libris*, 96. Les llengües de França, 99. Les maries, 103. Les matemàtiques, 106. L'estiu a Mers, 108. Migdia, 111. Les minyones, 115. Els ocells, 117. Oftalmòlegs, 119. L'opereta, 121. L'ORTF, 123. El permís de conduir, 125. Pétain i De Gaulle, 128. La política, 130. *De reditu*, 132. La religió, 136. El romanès, 140. El servei militar, 143. Els meus soldats, 147. Els supermercats, 149. Tarascó, 151. El teatre, 152. El Tour, 154. Els trens, 156. Valença, 158, La vergonya del padrí, 162, Vigilants, 164, Retorn a Ítaca, 166.

LES MEUES UNIVERSITATS 169

Pròleg, 171. Niça, 173. La Sandra, 179. El grau zero de l'escriptura, 185. Admiracions juvenils, 195. El mestre, 206. *De Magdalena Po-*

tióne, 213. El ball, 217. Els bàrbars, 220. *A Strange Gentleman*, 228. Kant i Hegel, 232. La pagesa culta, 235. Respostes al qüestionari Proust de 1984, 237. El president dels meus vint anys, 239. El teatre, 244. El marquès, 252. Un estiu a Salamanca, 256. *Bizuths*, 261. Quebec i Catalunya, 264. Miss Khâgne, 269. El concurs, 277. Cavalleria secreta, 281. Retorn a Arcàdia, 283.

EL FILL DEL CORONEL

287

A tall de pròleg, 289. Una carrera avortada, 291. Els diables blaus, 294. Història de la Rosa, 306. Arribada a París, 309. Els meus col·legues, 318. Els catalans de París, 327. Una ocasió perduda, 332. El temps dels amics, 335. El gran professor, 339. El president, 347. Viatge a Flandes, 353. La vida parisenca, 361. Els fantasmes de l'ocupació, 366. El temps de les carbasses, 368. La llicència, 373. Epíleg Cerdà, 380. Trenta anys després, 382.

LA JAVANESA

383

Pròleg, 385. *De bello*, 387. *De ultima statione*, 430. *Post bellum*, 437. *De Lugduno*, 443. *De redivibus*, 447. *Fabula desinit*, 449.

AGRAÏMENTS

454

PRÒLEG

A la teva edat, em diuen els meus amics, no s'escriuen memòries. Què dirien si sabien que la meva primera obra, *À l'ombre des trois tours* —un inèdit molt dolent— ja era un llibre de memòries?

Com més va, més em costa escriure novel·les i potser no en faré cap altra. En canvi, m'agrada de remuntar el riu de la memòria. No inventi res. Només miri de descriure a la manera d'un explorador honest, d'un geògraf nostàlgic un país mític que ha desaparegut com les cançons d'amor d'antany que ja no se senten a la ràdio.

Cada generació no es pot estar de deixar testimoni del món que ha conegut en la seva infantesa. Un Tal va llegar-nos el Rosselló d'abans de l'enderrocament de les muralles de Perpinyà. Per la meva part, evocaré els darrers catalans dels Comtats septentrionals.

Provi d'explorar un continent perdut on no hi vivien cap dinosaure, cap mamut, cap pterodàctil repugnant sinó tota una bona gent que deia naturalment quelcom, llur, cercar i cambra. Mainatge despreocupat, no podia endevinar que seria el testimoni de la fi d'un món.

Sense Josep Maria Muñoz Lloret, possiblement un dels millors editors de Catalunya, aquest volum no existiria pas. Va insistir tant que vaig redactar *Una educació francesa*, el portolà de la meva joventut. A *Les meues universitats* vaig evocar la meva formació universitària, la bellesa de la ciutat de Niça i de les minyonetes d'antany. A *El fill del coronel*, vaig celebrar les virtuts de l'exèrcit francès.

Abans de morir, Cyrano de Bergerac confia a Roxane: «*Grâce à vous, une robe a passé dans ma vie.*»

No podia estar de revelar un fragment de la meva educació sentimental, un colofó amorós i tòxic, encara radiant.

Amb aquest volum, només vull que els lectors puguin tornar a visitar la terra meravellosa de la infantesa i redescobreixin el gust dels estius perduts quan cantaven les granotes després d'una diada xafogosa.

Vull obrir uns esclatxa en l'ordinarietat del present tan trist, com una ciutadella de llum enmig de la lletjor, la indecència i el deshonor quotidians.

Vull compartir la gràcia d'un jardí de roses a Versalles al juny, la modèstia màgica de les torres vora mar a Mers-les-Bains, l'olor de les prades de Massy a la primavera, el gust de les *tièlas* de Seta a la matinalada, la majestat emocionant del turó de Vézelay, tots els matisos dels blaus del pantà de Serre-Ponçon, el sol que es pon darrera de la serrallada de l'Esterèu a Canes, les dues torres de la col·legial Nostra Senyora i Sant Nicolau de Briançon que s'endevinen en la llunyania a la fi d'una tarda d'estiu, la veu de Luis Mariano, les sentors de la carretera entre Selon i Arle, el riure dels meus avis, la santa innocència de Nadal, l'entusiasme de les primeres lectures.

Quan era petit, els diumenges a Nils, les dones anaven a missa a Cànoes mentre els homes prenien un fil a l'Union, el cafè davant la font. A la tarda, feien migdiada abans de jugar a botxes a la placeta. Els pagesos s'alegraven interiorment de viure al país més bonic del món, però evitaven de pregonar-ho per tal d'allunyar els autocars claferts de turistes que vindrien a destruir aquella harmonia, aquell petit mocador de felicitat tan fràgil que encara onejava al vent malgrat totes les tristesses de la vida.

Un xarop de menta em refresca el canyó. Mengi un tall de síndria. És hora que us deixi. D'ací a cinc minuts comença un film amb Jean Gabin.

Nils, 10 de juliol de 2019

UNA EDUCACIÓ FRANCESA

PRÒLEG

*Je suis de mon enfance.
Je suis de mon enfance comme d'un pays.*
Antoine de Saint-Exupéry, *Pilote de guerre*

Sempre m'he malfiat dels estudis literaris. La biografia d'un autor, per a mi, no serveix de res. N'estic convençut des dels quinze anys. Imagineu un vers.

«Clara, amor meu, t'estimo»

Un bon estudiant dirà: «El poeta per expressar la força del seu amor, ha posat de relleu el nom de l'estimada al començament del vers...»

Si mai el poeta escriu «T'estimo, Clara, amor meu» l'estudiant comentarà: «El poeta per expressar la força del seu amor, ha posat de relleu el nom de l'estimada al mig del vers.»

Imaginem, per fi, que el poeta opti per «Amor meu, t'estimo, Clara». Cal que us doni la resposta del bon estudiant? Amb opinions així, comprendreu que sobraria qualsevol comentari sobre aquest llibre.

En Josep Maria Muñoz va insistir molt perquè escrivís aquest llibre. Quin interès té la meua pobra existència? No he anat a la guerra com els meus avis. No tinc fills. La meua vida es confon amb la història dels meus llibres. Tossut, pacient, persuasiu, en Muñoz em va ajudar a entendre que la meua autobiografia intel·lectual podria recordar als catalans que molts catalans no han tingut cap avi que va participar a la guerra civil espanyola i que només coneixen «*la formación del espíritu nacional*» per la cançó de Joan Manuel Serrat.

Un quart de segle després de la mort del Caudillo, els nens del Principat escolaritzats a l'escola de la Generalitat no saben res de les nostres terres catalanes, les que han quedat «*fuera del reino de España*». Només se'n parla en els apartats de dialectologia dels manuals de llengua catalana. Què deu ser dels llibres de text elaborats per als al·lots de les Illes i per als xiquets del País Valencià?

Tinc uns quants amics escriptors. Una revista valenciana ja els ha sol·licitat per redactar articles sobre la meua obra. Ara, no els puc demanar que m'escriguin un pròleg... *Una educació francesa* no és pas una autobiografia tot i que hi parli molt de mi mateix. Tampoc la consideri com un assaig etnològic on miri de descriure els costums, les olors, la bellesa d'un país desaparegut. Gràcies a la professió de mon pare i a la meua, he viscut set vides com un gat rus. De nin, vaig esquiar als Alps, vaig córrer a la vora del Rin, em vaig amagar als soterranis dels afores de París, vaig recollir petxines i cargolines a les platges de la Mànega, vaig conèixer l'embalsament d'una llengua a les costes de la Provença. En aquells temps antediluvians sense Internet, mòbils, fotocòpies ni targetes de crèdit, els trens trigaven quinze hores per unir Perpinyà a París i calia esperar tres o quatre anys per tenir el telèfon a casa. Els cantants sabien cantar. Els actors pronunciaven admirablement el francès. El cinema feia somniar. Els gendarmes us demanaven la documentació amb la veu de Fernandel. Els cotxes tenien llums grocs, els carrers plaques blaves amb lletres blanques. Les vaques menjaven herba. Els caps d'estació anunciaven els trens amb l'accent de llur país. La mainada creia en l'existència del Pare Noël. Els carters passaven dos cops al dia. La gent feia compres a la botigues del centre de les viles i no pas als supermercats que no existien. Ningú no cremava cap cotxe la nit de Cap d'Any. Una ratolina deixava un franc sota el coixí del mainatge que havia perdut la seua primera dent de llet. El president de la República editava antologies poètiques, i tots els catalans parlaven català.

L'ALGÈRIA FRANCESA

Quan era petit, ja sabia que França acabava de perdre —un any abans que nasqués— una província com una singlatana perd la seua cua. En aquell cas, la cua era molt més gran que el cos i no tornaria a créixer mai més pus.

La meua passió per l'Algèria francesa ve de la infantesa. La França que he conegut i on he viscut ha anat canviant amb mi. Ja no és la França de la meua infància. La puc retrobar quan vull en l'Algèria francesa, miraculosament preservada. La França dels *Quatre cavalls*, de les neveres Frigidaire, de les primeres televisions, intacta des del 1962 ja que ha desaparegut...

Quan les famílies franceses que hi vivien, a vegades des del 1830, van fugir de llur país, van instal·lar-se en una França metropolitana que sovint no coneixien. Com a totes les comunitats humanes s'hi distingeixen molts caràcters. La majoria dels francesos d'Algèria que he conegut era riallera, simpàtica, molt simpàtica amb un humor sentimental, una nostàlgia infinita pel país perdut.

He estimat molts *potes-negres*. L'oncle Marius i la tia Suzanne, els pares d'en Marcel que em van tractar com el seu net; Michel Ferrà d'Orà; Alain Bonafòs d'Hussein-Dey; Jean-Claude Rosso de Bona; Michel Bottariga de Mostaganem; el novel·lista Jean-Noël Pancrazi de Batna; Jean Gagelin de Mascara; Alexis i Carmen Porcédo de Fort de l'Eau; Yvon Ferrandís de Guyotville; els Brazier d'Alger; Jacques Guillet, Philippe Andrès i Georges Laroche d'Orà.

Amb bonhomia, en Georges dirigia l'estació de ferrocarril de Ranguin, el barri de Canes on vaig viure vint anys. Baixet, gras, molt pelut, uns ulls petits, cap-pelat amb un somriure de mainatge, en Geor-

ges no passava una setmana sense plorar la pèrdua de l'Algèria francesa. Tanmateix, sabia que havia trobat una vida agradable al nord de la Mediterrània. Es passava el dia llegint el diari *Nice Matin*, mirant els programes esportius, els debats a l'assemblea nacional o alguna sèrie nord-americana. Contestava al telèfon amb una veu «amariconada» (com tots els oranesos, parlava castellà).

Cada hora s'aixecava i carallejava amb els passatgers que baixaven del tren. Esperava uns minuts i, a l'hora manada, donava el senyal de sortida amb la bandereta roja i el xiulet reglamentaris. Jo apreciava l'humor d'en Georges i les seues evocacions nostàlgiques d'Orà. Quantes vegades vam caminar junts pel Boulevard Clemenceau, ex Boulevard Seguin, fins a la plaça Foch tot quedant-se en la petita estació suburbial? En Georges esdevenia líric quan evocava el seu carrer, la Rue Schneider. No havia oblidat el cine Le Century ni el restaurant Santa Lucia, amb la façana blava oberta de bat a bat, els seus aquaris plens de gambes i l'olor de l'aniset.

Els potes-negres poden agafar l'avió o embarcar-se en un vaixell, però llur país ja no existeix. Els edificis no han canviat gaire, les pintures de les façanes s'han escrostonat, els carrers brutegen, mil olors llisquen per les ciutats blanques però la bandera francesa només oneja a l'ambaixada i als consolats. Les estàtues de Joana d'Arc han baixat dels cavalls i les esglésies s'han transformat en mesquites o sales d'esplai. Els cementeris cristians i jueus que s'han escapat dels profanadors moren lentament sota els esbarzers i l'oblit. Ja no queda quasi res de cent trenta anys de presència francesa. Una placa blava oblidada en una paret massa alta encara indica el camí en francès. Els escuts esculpits als pedrissos dels jardins municipals, les fites blanques i roges vora una antiga carretera nacional amagades per les roselles, les velles publicitats de Michelin en les parets canten encara, dolçament, una cançó francesa.

L'ANGLÈS

Quan era petit, no sabia anglès. Per a mi, la llengua de Shakespeare sempre serà una llengua estrangera. Si l'entenc prou bé a l'oral com a l'escrit, dic tres mots i un angloparlant culte em respon en francès. Dins la meua boca, les entonacions ascendents, les diftongacions, el famós *the*, el xiuxiueig d'allí es converteixen en farinetes fastigoses. Crec que mai no sabré distingir *cheap* de *sheep* o *ship*. I *son of a bitch* per a mi vol dir «fill de la platja». Vaig aprendre el llatí com un joc i, amb un parell d'anys, vaig poder llegir Ciceró i Cèsar *aperto libro*. En canvi, la meua intel·ligència es revoltava contra l'anglès. Aprenia les lliçons amb consciència, però com em costava de recordar els usos de *could*, *should* i *would*! L'estudi dels verbs irregulars em va aigualir tants diumenges de la meua adolescència a Canes quan la mare me demanava «*Est-ce que tu as appris tes verbes irréguliers, Jean-Daniel?*» Tanmateix, m'hauria encantat de dominar la llengua de Frank Sinatra, d'Audrey Hepburn, de Woody Allen, de Deborah Kerr i de Graham Greene.

Com més va, més bé em cauen els anglesos. No són gent com nosaltres. Ja se sap... Contra tots els vents de la història, conserven la lliura esterlina, la conducció a l'esquerra, el te a les cinc, les minyones mamelludes de la tercera pàgina de *The Sun*, un cinema extraordinari que té la subtileza de les pel·lícules europees i l'eficàcia de les produccions de Hollywood, llur fal·lera per la monarquia i tantes altres particularitats. Pel que fa a l'humor, seria un tòpic parlar-ne. La meua primera professora d'anglès al col·legi Jean Zay de Verneuil-sur-Seine fou una corsa anomenada Fenoglio. El mètode d'aprenentatge es deia *Speak English*. Amb els meus companys, escoltàvem

unes cintes amagant el text de la lliçó. Durant dos mesos vam estudiar la fonètica. Calia repetir durant hores i hores «*What's this?*» «*This is a duck, this a dog, this a cat... John and Betty are going to school. My sister is not a boy and the sky is blue.*» Apassionant, de veritat.

Pel setembre del 1977, vaig tenir la Jenny Giraudó, la professora més bonica i antipàtica de tots els meus estudis. Tots els meus companys de la *Quatrième 4* de l'institut Stanislas de Canes i jo l'odiàvem. Vam decidir de declarar-li la guerra, és a dir, que conservàvem tots el silenci. No dèiem ni una paraula de francès o d'anglès durant les seues classes. Va intentar tot el que va poder perquè parléssim anglès però callàvem... Un dia, va fer una pregunta difícil i d'esma vaig respondre. La bella Jenny va voler assaborir la seua victòria i em va demanar que repetís. Naturalment, vaig callar. Vinga a insistir. «Si ho repeteixes, et donaré un vint.» Amb un somriure exasperant que significava més o menys que jo no era un mico savi, no vaig dir res... L'apreciàvem tant que quan enviava un alumne a cercar-li un cafè o una xocolata, escopíem en el got a plens pulmons. Pel que sembla, aquest tracte li esqueia, perquè es feia de més en més guapa i *sexy*. Ella era tan excitant com antipàtica...

Els professors d'anglès se succeïen i jo entenia perfectament l'anglès escrit i gens l'anglès parlat. En canvi, no he estudiat mai l'italià i comprenc perfectament l'italià normatiu, el toscà de la televisió. He llegit sense esforç en versió original les novel·les de Dino Buzzati i d'Italo Svevo mentre m'escapen algunes subtileses dels articles de *The Times*. Als anys 1970 a França, no existien ni vídeos ni DVD. Els professors llegien la lliçó o posaven una cinta. Durant els tres anys que vaig passar a la *khâgne* del liceu Masséna de Niça, el meu professor de llengua anglesa fou el senyor Laffont. Un personatge extraordinari amb un humor sanguinari. El senyor Laffont, a poques llegües de la jubilació, havia fet el servei militar en una base americana de Marroc. En sentir el seu anglès so *British* els americans havien protestat. «Quin fàstic! Per què parreu d'aquesta manera amariconada?» En sortir de la base marroquina, va tornar a Londres i els súbdits de Sa Graciosa Majestat es van plànyer del seu reclam americà... Trenta anys després, al liceu Masséna de Niça, ens explicava, cada dilluns de les cinc a les set, unes anècdotes estrambòtiques tot comen-

tant clàssics de la poesia anglesa. Parlava com un anglès i jo no entenia quasi res...

Ara, quan passava al francès, em divertia molt. Arribava sospirant, vestit de motorista com Marlon Brando a *El salvatge*. Posava el casc i els guants damunt de la taula i sospirava de nou tot gratant-se el crani. Es planyia de la seua salut. Deia que aviat es moriria d'un càncer dels pulmons. M'agradaven tant els seus estirabots que em sap greu no haver-los notat. Només en recordi alguns. «Senyoretetes, no parlin totes al mateix moment... Només tinc dues orelles. No soc pas un monstre marí...» Quan jo havia mirat de respondre en anglès a una pregunta m'havia retorquit «Vostè és molt amable, senyor, però sembla que està aprenent anglès des de fa tres setmanes...» *He was right...* El temari era massa ambiciós i ens ensenyava coses tan útils com l'escansió dels versos en la poesia romàntica i més particularment dels poetes de The Lake District. Una tarda, però, vam explicar «Aftermath» un poema de Sigfried Sassoon sobre la Primera Guerra Mundial que consideri com una joia de la poesia universal.

*Do you remember the stretcher-cases lurching back
With dying eyes and lolling heads—those ashen-grey
Masks of the lads who once were keen and kind and gay?
Have you forgotten yet?
Look up, and swear by the green of the spring that you'll
never forget.*

(«Recordes els ferits que titubaven / amb els ulls morint i els caps que penjaven – grises com la cendra / les caretes dels nois que antany van ser entusiastes i bons i alegres? / Ja ho has oblidat? / Recorda el passat, i jura pel verd de la primavera que no ho oblidaràs mai.»)

Li quedaven poques il·lusions sobre la natura humana i parlavava sovint del *Senyor de les mosques* de William Golding. Esmentava sovint el seu servei militar al Marroc. Havia participat en l'arrest del sultà Mohammed Ben Yusef el 1953.

Confessi que fins ara no he estat mai a Anglaterra. A l'estiu del 1994, vaig passar un mes a Irlanda a la regió de Killarney. Només els catalans i els bascos precisem que es diu Cill Àirne en gaèlic. Gràcies

a aquella estada, vaig progressar molt en anglès. Vaig aprendre in situ uns mots tan corrents com ara *garlic* (all), *cliff* (penya-segat) o *brook* (rierol). En arribar a l'aeroport de Shannon, An tSionna en la llengua del país, no entenia cap missatge dels altaveus. Un mes després, ja ho comprenia tot...

Amb els viatges i el domini de la llengua, el cine és el millor passaport cap a l'ànima anglesa. Fa uns quants anys que veig pel·lícules britàniques. Algunes, admirables com *Breu rencontre*, *El tercer home* i *The Man Between* de Carol Reed o, més recentment, *The End of an Affair*. Entre tots aquests pel·lícules, tinc una debilitat per *La badia del tigre* de Lee Thompson. La música melangiosa de Laurie Johnson, la finor i la profunditat dels diàlegs, l'espessor dels personatges, el treball sobre el blanc i negre, les imatges magnífiques de la mar, dels barris miserables de Cardiff, aquest humor trist m'emocionen. No cal desesperar de la humanitat! En aquest món absurd, violent —on massa sovint sembla que Déu s'hagi eclipsat— poden sorgir l'amistat entre una pallaga i un assassí, la unió de les ànimes, l'amor entre una dona i un home, unes flors màgiques com la rosa del petit príncep.

EL BARRACAR

Quan era petit, encara balandrejava un barri de barraques vora Massy. Els diumenges a la nit quan tornàvem d'una excursió al sud de París, cap a Milly-la-Forêt o Chartres, passàvem davant del *bidonville* dels portuguesos entre l'estany de la Blanchette i el supermercat Radar. Mentre Portugal s'esgotava en guerres colonials a Moçambic i Angola, els seus fills s'havien de guanyar la vida a França. A Massy, vaig tractar dos portuguesos. Un vell hortolà, esquerp, sempre vestit amb un jersei marró, no ens deixava jugar a la prada de l'Allée de Suède. Li gitàvem terrossos.

L'altre portuguès era un company de l'escola Painlevé. Brutejava, podia, portava sempre la mateixa bata grisa i feia tres anys que mirava debades d'aprendre a llegir a la classe elemental de la senyora Fabre. Havia nascut a Massy i parlava francès sense accent com nosaltres.

Uns obrers portuguesos s'estaven als baixos de la torre central de l'Avenue Nationale. Tanta misèria em xocava i, amb la inconsciència de la infantesa, ja no hi donava més voltes l'endemà.

Aquells records de misèria es remunten al 1970 o 1971. A partir del 1972, el municipi de Michel Aubert va destruir les barraques i es van allotjar els portuguesos en petits gratacels al barri del Pileu cap a l'estany de Verrières-le-Buisson.

Pocs anys enrere, entre dos viatges a l'altra punta d'Europa, Louise de Vilmorin s'hi passejava amb André Malraux, el seu genial amant. En aquell temps, ja em sonava el nom de l'escriptor que anomenava Malbraux com Marlborough.

*Marlbrough s'en va-t-en guerre,
Mironton, mironton, mirontaine,
Marlbrough s'en va-t-en guerre,
Ne sait quand reviendra.*

A la meua escola només hi havia un alumne negre. En Bruno. A la classe de CE1 amb el senyor Rousseau, teníem un company indoxinès. En Thong-Nguyên-Nuih (no us garanteixi l'ortografia...) fill d'un diplomàtic sud-vietnamita, era molt manyac però ens inquietava un poc. Potser dominava les arts marcial. No se sap mai amb aqueixos asiàtics...

A Massy encara no s'havien instal·lat moros. L'únic magribí que coneixia era l'oncle Faüzi, el marit de ma tia Jeannette. Gràcies a ell, soc l'únic novel·lista català amb un nom de casa rus i un oncle àrab.

“Bezsonoff construeix un personatge candorós
a la infantesa, curiós a la joventut
i escèptic a la maduresa.”

Julià Guillamon, *Cultura/s*

“Són retrats entre amistosos i melanciosos,
com una passejada per un passat irrecuperable.”

Vicenç Pagès Jordà, *Presència*

“Ferotge i alhora delicada, escèptica i al mateix
temps vital, és una obra perdurable.”

Lluís Muntada, *L'Avenç*

«A la teva edat, em diuen els meus amics, no s'escriuen memòries. Però com més va, més em costa escriure novel·les i potser no en faré cap altra. En canvi, m'agrada de remuntar el riu de la memòria. No inventi res. Només miri de descriure com un explorador honest, un geògraf nostàlgic, un país mític que ha desaparegut com les cançons d'amor d'antany que ja no se senten a la ràdio. Provi d'explorar un continent perdut on no hi vivien cap dinosaure, cap mamut, cap pterodàctil repugnant sinó tota una bona gent que deia naturalment quelcom, llur, cercar i cambra. Mainatge despreocupat, no podia endevinar que seria el testimoni de la fi d'un món.»

Aquest volum, revisat i ampliat per l'autor, aplega la trilogia formada per *Una educació francesa*, *Les meues universitats* i *El fill del coronel*, les seves memòries de joventut. A més, s'hi publica per primer cop *La javanesa*, un colofó amorós i tòxic, encara radiant, de la seva educació sentimental.

BIC FA, BM, 1DDF, 3JM, 2ADC
ISBN 978-84-16853-34-2

L'AVENÇ Literatures